Тестування та верифікація програмного забезпечення

Лекція №6

Тема: Реалізація програмного забезпечення

ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Лектор: асистент кафедри комп'ютерних наук Українець Микола Олександрович

Питання лекції

1. Вимоги до оформлення коду: стиль, розбиття на структуровані одиниці, найменування змінних, класів, об'єктів
2. Налагодження
3. Засоби автоматичної генерації програмного коду
4. Керування конфігурацією та версіями програмного забезпечення
5. Постійна інтеграція/постійне впровадження (Continuous Integration/Continuous Delivery).

Вимоги до оформлення коду

Стандарт оформлення коду (англ. coding standards, англ. coding convention або англ. programming style) — набір правил та угод, що використовуються при написанні програмного коду.

Метою прийняття та використання стандарту є **спрощення сприйняття програмного коду людиною, мінімізація навантаження на пам'ять та зір при читанні програми**.

Вимоги до оформлення коду

Зазвичай, стандарт оформлення коду описує:

- засоби вибору значень та використовуваний регістр символів для імен змінних та інших ідентифікаторів.
- запис типу змінної в її ідентифікаторі (угорська нотація).
- регістр символів, використання знаку підкреслення для розділу слів.
- стиль відступів при оформленні логічних блоків — чи використовуються табуляції, ширина відступу.
- спосіб розстановки дужок, що обмежують логічні блоки.
- використання пробілів при оформленні логічних та арифметичних виразів.
- стиль коментарів та використання документуючих коментарів.

Вимоги до оформлення коду

Узгодження імен — це набір правил для вибору послідовності символів, які будуть використовуватися для ідентифікаторів, які позначають змінні, типи, функції та інші сутності у початковому коді та документації.

Чим це корисно:

- Щоб зменшити зусилля, необхідні для читання та розуміння коду;
- Щоб перевірки коду зосередилися на питаннях, важливіших за синтаксис і стандарти імен..

Вимоги до оформлення коду

Деякі з потенційних **переваг**, які можна отримати, прийнявши угоду про іменування, включають наступне:

- надати додаткову інформацію (тобто метадані) про використання ідентифікатора;
- допомогти формалізувати очікування та сприяти несуперечності в команді розробників;
- уможливити використання автоматизованого рефакторингу або інструментів пошуку та заміни з мінімальною можливістю помилок;
- для підвищення ясності у випадках потенційної двозначності;
- покращити естетичний і професійний вигляд продукту роботи (наприклад, заборонивши надто довгі назви, смішні чи «милі» назви або абревіатури);
- щоб допомогти уникнути «колізій імен», які можуть виникнути, коли робочий продукт різних організацій об'єднується (див. також: простори імен);
- надавати значущі дані для використання під час передачі проекту, що вимагає подання вихідного коду програми та всієї відповідної документації;
- щоб забезпечити краще розуміння у випадку повторного використання коду після тривалого проміжку часу.

Вимоги до оформлення коду

Naming Convention	Example Format	Common Usage
Pascal Case	PascalCase	Classes (C#, Java, Python)
Camel Case	camelCase	Variables and Functions (JS, Java)
Snake Case	snake_case	Variables and Database Fields (Python, SQL)
Kebab Case	kebab-case	URLs and CSS Class Names
Flat Case	flatcase	Rare; sometimes Package Names
Upper Flat Case	UPPERFLATCASE	Environment Variables (less common)
Pascal Snake Case	Pascal_Snake_Case	Specific API responses or legacy code
Camel Snake Case	camel_Snake_Case	Rarely used; specific edge cases
Screaming Snake Case	SCREAMING_SNAKE_CASE	Global Constants
Train Case	Train-Case	HTTP Header Keys
Cobol Case	COBOL-CASE	Legacy systems / COBOL programming

Налагодження

Налагодження програми (англ. debugging) — методичний процес пошуку та зменшення числа помилок або дефектів у комп'ютерній програмі або електронному обладнанні з метою отримання очікуваної поведінки.

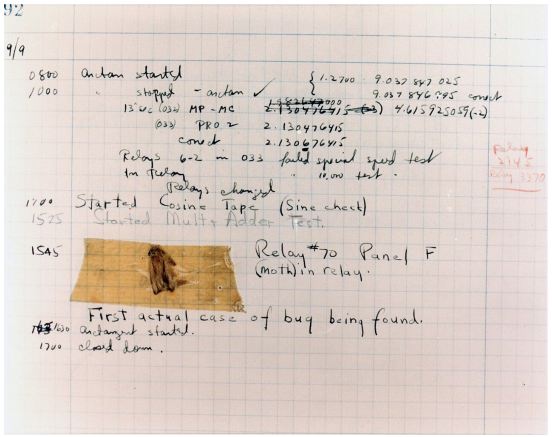

Засоби автоматичної генерації програмного коду

Автоматична генерація коду — це використання інструментів для створення програмного коду на основі моделей, шаблонів, конфігурацій або метаданих.

- Скаффолдинг (Scaffolding) — автоматичне створення базової структури проєкту: контролерів, моделей та представлень (Views) на основі схеми бази даних (наприклад, Автоматичне створення контролерів, моделей, представлень, CRUD-операції за структурою БД, Генерація REST API за описом сутностей, контролери в ASP.NET, генерація ресурсів у веб-фреймворках).
- Генерація на основі контрактів — це підхід до розробки, за якого першочергово створюється формальний, незалежний від мови програмування опис інтерфейсу (контракт/специфікація), на основі якого автоматично генерується програмний код для клієнта та сервера.
- Низькорівневі препроцесори та кодогенератори — інструменти, що створюють допоміжний код «під капотом» для зменшення рутини (наприклад, Lombok у Java для геттерів/сеттерів або Protobuf для мережевих протоколів).

Засоби автоматичної генерації програмного коду

- Model-Driven Development (MDD) — генерація програмного коду безпосередньо з візуальних діаграм (наприклад, UML-схем) або високорівневих бізнес-моделей.
- Low-Code / No-Code платформи — середовища для створення функціональних застосунків через графічний інтерфейс, де код генерується автоматично на основі логічних блоків.
- ШІ-асистенти (AI Coding Assistants) — інструменти на базі нейромереж (GitHub Copilot, Tabnine), що генерують логічні блоки або цілі функції на основі контексту та описів природною мовою.

Налагодження

Налагоджувач (Debugger) — спеціалізоване програмне забезпечення для контролю за процесом виконання програми (покрокове виконання, зупинка, інспектування пам'яті).

Точки зупинки (Breakpoints) — навмисно встановлені маркери в коді, на яких виконання програми призупиняється, щоб розробник міг перевірити поточний стан системи.

Спостереження за змінними (Variable Watch) — функція налагоджувача, що дозволяє відстежувати зміну значень конкретних змінних у реальному часі під час виконання коду.

Виведення на консоль (Console Output) — базовий метод налагодження шляхом друку текстових повідомлень (логів) у термінал для відстеження логіки роботи програми.

Аналізатори коду (Code Analyzers) — інструменти для автоматичної перевірки синтаксису, стилю та пошуку потенційних вразливостей або помилок без фактичного запуску коду (статичний аналіз).

Порада для лектора: Налагоджувач — це ваш "рентген", консоль — це ваші "записки на полях", а аналізатори — це "коректор", який б'є по руках ще до того, як ви зробите помилку.

Керування конфігурацією та версіями програмного забезпечення

Конфігурація системи — це склад функцій, програмного і технічного забезпечення системи, можливі їх комбінації залежно від наявності устаткування, загальносистемних засобів і вимог до продукту.

Керування конфігурацією — це ідентифікація компонентів системи, визначення функціональних, фізичних характеристик системи, апаратного і програмного забезпечення для контролю виконання, внесення змін і трасування конфігурації.

Роботи з конфігураційного керування програмного забезпечення включають:

- управління і планування SCM-процесів,
- ідентифікацію програмних конфігурацій,
- контроль конфігурацій,
- облік статусів конфігурацій,
- аудит, а також
- управління випуском (release management)
- і поставкою (delivery).

Керування конфігурацією та версіями програмного забезпечення

Система керування версіями — це інструмент, який забезпечує збереження історії змін у файлах і координацію роботи розробників.

Основні можливості:

- Історія змін (хто, коли, що змінив)
- Повернення до попередніх версій
- Паралельна розробка (гілки)
- Злиття змін (merge)
- Розв’язання конфліктів

Типи систем контролю версій:

- Централізовані (CVCS) — один центральний репозиторій
- Розподілені (DVCS) — кожен розробник має повну копію репозиторію

Безперервна інтеграція (CI) та безперервна доставка та розгортання (CD)

CI/CD (Continuous Integration/Continuous Delivery або Continuous Deployment) — це набір практик у розробці програмного забезпечення, що автоматизують процеси злиття коду, його тестування та розгортання для прискорення та підвищення надійності випуску оновлень.

CI (безперервна інтеграція) означає часте об'єднання коду від різних розробників у спільний репозиторій з автоматичним запуском тестів для виявлення помилок.

CD (безперервна доставка або розгортання) завершує процес, автоматично готуючи код до релізу (доставка) або відправляючи його на продакшн (розгортання), що забезпечує швидше та якісніше постачання продукту користувачам.

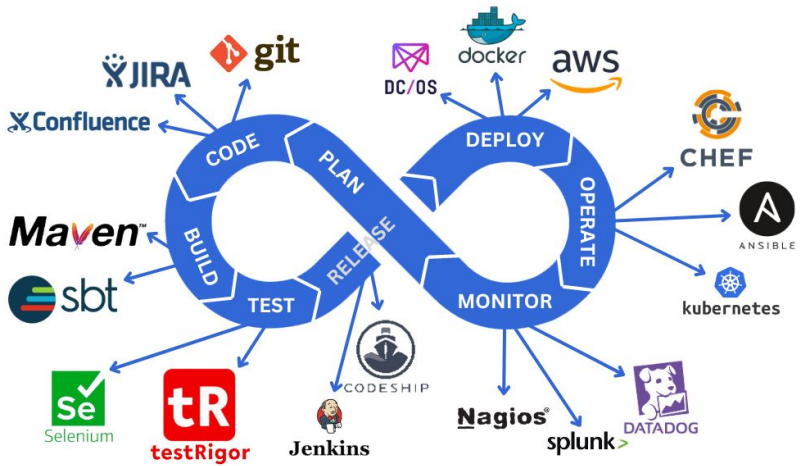

Безперервна інтеграція (CI) та безперервна доставка та розгортання (CD)

Основні принципи CI/CD:

- Зниження ризиків у процесі.
- Організація середовища для всіх, хто в ньому працює.
- Швидкий зворотний зв’язок через автоматизацію процесів та мінімізацію посередників.
- Рівномірний розподіл відповідальності між працівниками.

CI означає, що кожна зміна у коді має бути:
об’єднана з основною гілкою (merge);
автоматично зібрана (build);
протестована.

Ціль — раннє виявлення дефектів і забезпечення стабільності коду.

CD — це автоматизація процесу доставки програмного забезпечення:
Continuous Delivery — автоматично готує реліз, але вимагає ручного підтвердження для деплою;
Continuous Deployment — здійснює деплой повністю автоматично.

Безперервна інтеграція (CI) та безперервна доставка та розгортання (CD)

Основні процеси в CI/CD

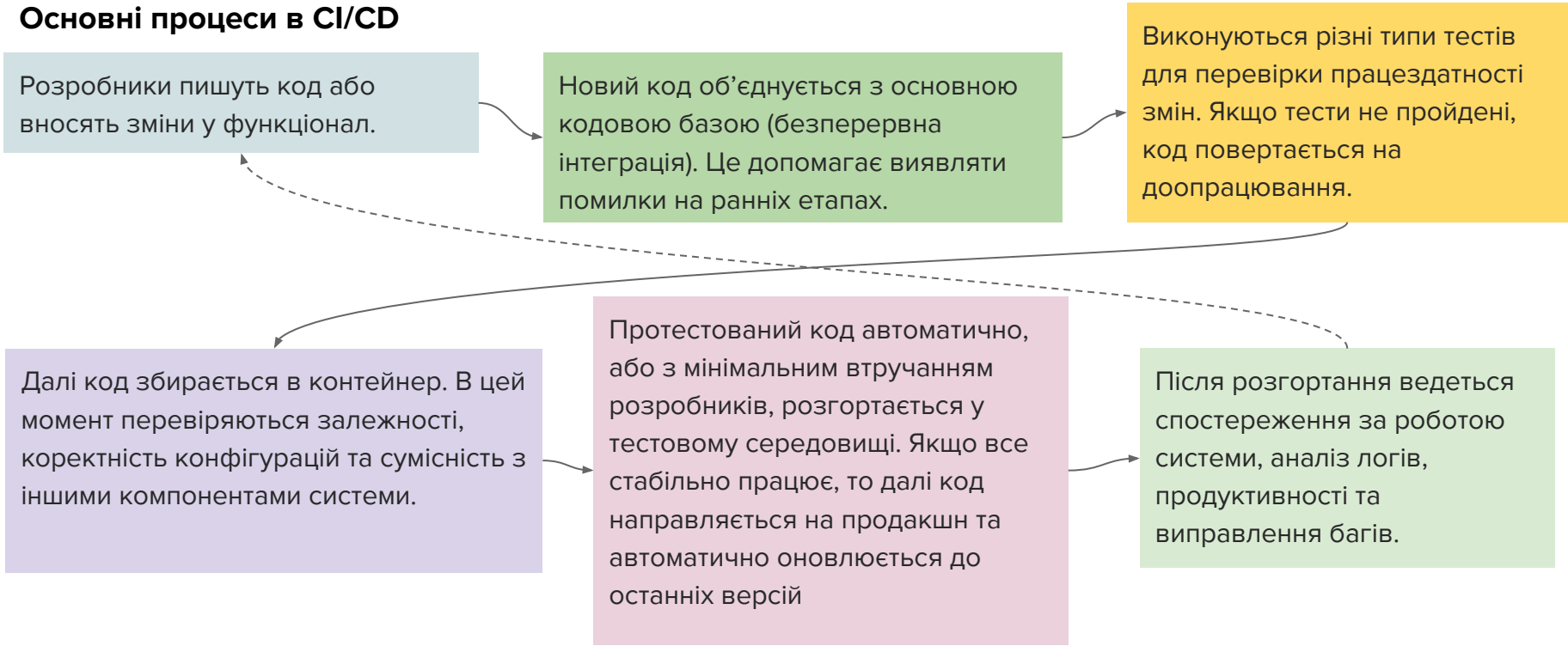

Безперервна інтеграція (CI) та безперервна доставка та розгортання (CD)

Конвеєр безперервної інтеграції та безперервного розгортання (CI/CD pipeline) — це послідовність встановлених кроків, яких розробники повинні дотримуватися для випуску нової версії програмного забезпечення.

CI/CD-пайплайни — це практика, зосереджена на покращенні доставки програмного забезпечення протягом усього життєвого циклу його розробки за допомогою автоматизації.

У деталях конвеєр CI/CD може відрізнятися від проєкту до проєкту: залежно від програмного забезпечення, яке створюють розробники, самої команди розробників, наявних ресурсів тощо.

Типовий pipeline складається з кількох етапів:

Етап	Завдання
Checkout	Отримання коду з репозиторію
Build	Компіляція, збірка
Test	Запуск юніт, інтеграційних і UI-тестів
Analysis	Аналіз коду, покриття, безпека
Deploy	Розгортання на staging або production
Monitor	Моніторинг, логування

Дякую за увагу!